

На нашу думку, формування умінь професійної самоорганізації майбутніх економістів буде ефективним, якщо науково обґрунтувати її структуру і зміст, розробити методику діагностики, визначити критерії та рівні сформованості, обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити педагогічні умови формування.

Слід підкреслити інноваційність цього завдання: наукове обґрунтування та визначення педагогічних умов формування умінь професійної самоорганізації майбутніх економістів, визначення їхньої сутності і змісту, критеріїв та рівнів сформованості буде зроблено вперше.

Дане дослідження, яке ми вже проводимо, дозволить впровадити і використати розроблений підхід до формування умінь професійної самоорганізації майбутніх економістів, розробити відповідні методичні рекомендації щодо впровадження перспективних форм, методів і засобів формування цих умінь, а також — інструментарій достовірної і оперативної діагностики їхньої сформованості.

Саркісова О. Ю., асистент
кафедри педагогіки та психології

СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ ГРУПОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З «ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ»

Сучасні вимоги до особистісного становлення фахівця можуть бути задоволені за рахунок впровадження освітніх технологій, побудованих на взаємодії. Особливу значущість це набуває в період створення нової філософії освітньої діяльності, яка характеризується прискореним переходом до гуманістично-інноваційної парадигми, впровадженням нових освітніх стандартів, нових принципів організації навчального процесу, розумінням необхідності навчання та особистісного розвитку на протязі життя, запровадженням сучасних технологій опанування знань та інше.

Доцільними для реалізації таких освітніх завдань є різноманітні форми групової навчальної діяльності, ефективність якої у

процесі навчання доведена численними науковими дослідженнями педагогів і психологів. Але недостатньо розкрито можливості використання групових форм навчання та механізми їх реалізації для формування здатності до групової взаємодії в умовах університетської освіти і підвищення за рахунок цього ефективності професійної підготовки.

Розробка та впровадження в навчальний процес університетської освіти психологічно доцільних технологій навчання, побудованих на груповій взаємодії студентів, дозволить організувати навчальний процес як цілісну взаємодію всіх його суб'єктів на основі кооперування та співпраці.

Суть організації навчального процесу на основі групової взаємодії потрібно розглядати з таких позицій. По-перше, метою навчання є становлення особистості, яка здатна до самоактуалізації та свідомої самодіяльності та яка вміє конструктивно реалізовуватися в процесі багаторівневої суб'єкт-суб'єктної взаємодії усіх учасників навчального процесу (викладача і студентів). Таке навчання має здійснюватися в межах гуманістичної парадигми, бути особистісно-орієнтованим та базуватися на індивідуально-кооперативній технології навчання. По-друге, організація навчання на основі групової взаємодії має два підготовчих компоненти: психологічний (формування готовності до групової взаємодії) та педагогічний (формування готовності до використання групових форм навчальної діяльності різних рівнів взаємодії). На заняттях з «Психології та педагогіки», які відбуваються в межах одного семестру на першому курсі закладаються основи формування групової взаємодії студентів.

Застосування різноманітних психологічних методик та вправ на практичних заняттях з «Психології та педагогіки» дозволяє формувати групову взаємодію студентів поступово: від нижчого рівня (просторового контакту) до найвищого (взаємного навчання). Для цього на початку студенти мають змогу пізнати самих себе та дізнатися про психологічні особливості одногрупників, вчать презентувати себе перед аудиторією. На наступному етапі при виконанні спільної діяльності студенти мають змогу випробувати різні типи рольового розподілу у командах та вчать усвідомлено, на основі індивідуально-типологічних характеристик, підбирати членів команди та, відповідно, формувати ефективну команду. На третьому етапі студенти мають змогу навчитися координувати та узгоджувати свої дії з діями інших та усвідомити поняття розвитку та взаємовідносин в академічній групі. Наступний етап дозволяє студентам усвідомити перевагу коопера-

тивних форм організації діяльності, яка базується на співпраці і взаємозалежності членів команди або мікрогрупи. Якщо цей етап проходить успішно і члени команди можуть ефективно працювати не тільки в межах своєї команди, а і в складі будь якої команди заради досягнення спільної мети, можна переходити до останнього етапу — взаємного навчання. Взаємне навчання передбачає вміння передавати особистий досвід та переймати досвід інших, допомагати іншим та радитись один з одним, знаходити можливості для конструктивної взаємодії.

Таким чином, формування групової взаємодії студентів дозволяє поєднувати та враховувати у навчальному процесі три фактори: «Я», «Ми», «Спільний навчальний матеріал». Як бачимо, при такому підході всі ці фактори стають рівноцінними та утворюється причетність кожного групи та пристосування ідей групи до особистості кожного. Відповідно, відбувається поєднання індивідуального та соціального в процесі навчальної діяльності. З'являється можливість співпраці та співтворчості не тільки студентів один з одним, але й з викладачем, що відповідає принципу суб'єкт — суб'єктної взаємодії всіх учасників навчального процесу. При вищому розвитку групової взаємодії студентів з'являється можливість переходу від навчального процесу, який організовується суто викладачем до процесу організованому студентами.

Сгадова В. В., канд. пед. наук, професор
кафедри педагогіки та психології

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ

Аналіз історико-педагогічних джерел свідчить, що початок організації науково-дослідної роботи студентів співпадає із становленням університетської освіти. Уже в першій половині XIX ст. у навчальному процесі університетів України склалась певна система організації науково-дослідної роботи студентів, яка включала форми і засоби, що стимулювали розвиток їх творчого